Valiokunnan lausunto PuVL 9/2025 vp– VNS 4/2025 vp

Puolustusvaliokunta

Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen osallistumisesta Naton Ukrainalle annettavaan turvallisuus- ja koulutustuki NSATU:un (Nato Security Assistance and Training for Ukraine)

Ulkoasiainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen osallistumisesta Naton Ukrainalle annettavaan turvallisuus- ja koulutustuki NSATU:un (Nato Security Assistance and Training for Ukraine) (VNS 4/2025 vp): Asia on saapunut puolustusvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava ulkoasiainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- ulkoasiainsihteeri Maria Kauko, ulkoministeriö
- erityisasiantuntija Kuisma Kinnunen, puolustusministeriö
- majuri Pekka Lehto, Pääesikunta
- erikoissuunnittelija Eevi Pöntinen, Pääesikunta

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Suomen kokonaisvaltainen tuki Ukrainalle

(1) Valtioneuvosto antaa eduskunnalle sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain (211/2006) 3 §:n 1 momentin mukaisesti selonteon Suomen osallistumisesta Naton Ukrainalle annettavaan turvallisuus- ja koulutustukeen (NSATU, Nato Security Assistance and Training for Ukraine) enintään 15 sotilaalla. Tämä sisältää osallistumisen esikuntatehtäviin sekä tarvittaviin hallinto- ja tukitehtäviin NSATU:n esikunnassa Saksassa sekä tarvittaessa NSATU:n muissa toiminnoissa Naton jäsenvaltioiden alueella.

(2) Selonteossa todetaan, että Venäjän hyökkäyssodan alkamisen jälkeen Suomi on antanut Ukrainalle tukea kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun, siviilimateriaalituen ja puolustusmateriaalituen kautta noin 3,8 miljardilla eurolla. Ukraina on tällä hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kumppanimaa.

Valmis
5.0

(3) Suomi on tehnyt päätökset 29 puolustustarvikepaketista, ja puolustusmateriaalituen arvo on nyt noin 2,8 miljardia euroa. Valiokunta toteaa, että puolustusministeriö on käynnistänyt helmikuussa 2025 Ukrainalle 660 miljoonan euron tukiohjelman, jonka kautta tilaukset kohdistetaan suoraan kotimaiselle puolustusteollisuudelle. Viimeisin 29. tukipaketti sisälsi ensimmäiset toimitukset tästä tukiohjelmasta. Operatiivisista syistä sekä avun turvallisen perillemenon takaamiseksi apupakettien sisällöistä, toimitustavoista tai aikatauluista ei tiedoteta tarkemmin. Avussa huomioidaan aina sekä Ukrainan tarpeet että Puolustusvoimien mahdollisuudet tuen antamiseen ottamatta liiallista riskiä kansalliseen puolustukseen.

Naton tuki Ukrainalle

(4) Naton vuoden 2024 huippukokouksessa Washingtonissa sovittiin kattavasta tukikokonaisuudesta Ukrainalle. Sen toimeenpano muodostaa Naton tämänhetkisen Ukraina-tuen ytimen. Tukikokonaisuus muodostuu kolmesta ulottuvuudesta: 1. puolustusmateriaalia ja -koulutusta koskevasta rahoitussitoumuksesta, jonka mukaisesti Nato-maat sitoutuvat ylläpitämään Ukrainalle antamansa kahdenvälisen puolustus- ja materiaalituen aikaisempien vuosien tasolla, eli noin 40 miljardissa dollarissa vuodessa, 2. poliittisesta tuesta Ukrainalle ja sen Nato-jäsenyyspyrkimyksille, sekä 3. Naton roolin vahvistamisesta Ukrainalle annettavan turvallisuus- ja koulutustuen koordinoinnissa (NSATU).

(5) Selonteon mukaan NSATU-ohjelman tavoitteena on varmistaa Ukrainalle annettavan turvallisuustuen kestävyys ja vahvistaa tuen ennustettavuutta sekä johdonmukaisuutta. NSATU koordinoi Naton jäsenmaiden ja kumppanimaiden materiaalitoimituksia Ukrainaan, mukaan lukien huolto ja logistiikka, sekä Ukrainalle annettavaa sotilaallista koulutusta. NSATU:lla on lisäksi tehtäviä Ukrainan asevoimien kehittämisessä ja Nato-yhteensopivuuden vahvistamisessa.

(6) NSATU:n johtoesikunta toimii Saksan Wiesbadenissa. Operaatiolla on lisäksi kolme logistista keskusta Naton itäisen laidan jäsenvaltioissa. NSATU:un osallistuu noin 700 henkilöä Naton jäsenvaltioista ja kumppanimaista. NSATU:n toiminta käynnistyi joulukuussa 2024, ja Naton jäsenmaita on pyydetty vahvistamaan osallistumistaan NSATU:ssa.

(7) Tasavallan presidentti päätti 5.12.2024, että Suomi osallistuu NSATU:un enintään kuudella sotilaalla. NSATU:ssa palvelee tällä hetkellä neljä suomalaissotilasta. Nykyisen osallistumispäätöksen mukainen osallistumistaso (enintään kuusi sotilasta) on tarkoitus saavuttaa kesällä 2025.

(8) Tasavallan presidentti ja ulko- ja turvallisuuspoliittinen ministerivaliokunta linjasivat toukokuussa 2025 Suomen osallistumisen laajentamisesta siten, että Suomi osallistuisi jatkossa NSATU:n esikuntatehtäviin sekä tarvittaviin hallinto- ja tukitehtäviin NSATU:n esikunnassa Saksassa sekä tarvittaessa NSATU:n muissa toiminnoissa Naton jäsenvaltioiden alueella enintään 15 sotilaalla.Selonteossa todetaan, että Puolustusvoimien tavoitteena on nostaa Suomen osallistumisvahvuus 10 henkilöön vuoden 2026 alussa. Osallistumisen kasvattaminen tästä ylöspäin tehtäisiin tilanteen mukaan, ottaen huomioon Puolustusvoimien resurssit ja NSATU:n tarpeet.

(9) Suomalaisiin kohdistuva fyysinen uhka arvioidaan selonteossa pieneksi. Keskeisimmän uhan suomalaissotilaille muodostavat Venäjän tiedustelu- ja turvallisuuspalvelut, mutta riskiä pienentää se, että toiminta tapahtuu Saksan Wiesbadenissa ja muissa Nato-maissa.

Yhteenveto

(10) Ukrainalaissotilaiden kouluttaminen on keskeisen tärkeä tukimuoto sen varmistamiseksi, että Ukraina pystyy käymään menestyksellistä puolustussotaa Venäjää vastaan. Suomen osallistuminen sekä NSATU-operaatioon että Iso-Britannian Interflex-operaatioon on tärkeää. Valiokunta toteaa, että ukrainalaissotilaiden kouluttamisesta on konkreettista hyötyä myös kansalliselle puolustukselle, sillä Puolustusvoimat saavat operaatioiden kautta tärkeää tietoa siitä, miten sotaa Ukrainassa käydään.

(11) Valiokunta toteaa, että Suomella on merkittävä rooli ukrainalaissotilaiden kouluttajina, sillä Ukrainassa koulutetaan erityisesti asevelvollisia. Suomen asevelvollisuusjärjestelmän kautta saavutettu osaamispohja antaa koulutustehtäviin osallistuvalle kantahenkilökunnalle ja reserviläisille erinomaiset valmiudet tehokkaaseen koulutukseen. Valiokunta katsoo, että etenkin nuorten suomalaisupseerien osallistuminen operaatioon on hyödyllistä, ja tämä kokemus antaa hyvät valmiudet toimia jatkossa monikansallisessa operaatiossa Suomelle keskeisten liittolais- ja kumppanimaiden kanssa.

(12) Valiokunta pitää tärkeänä, että reserviläisten osaamispohjaa hyödynnetään täysimääräisesti NSATU-operaatiossa. Selonteossa todetaan, että 15 hengen vahvuuden saavuttaminen voi olla haasteellista kantahenkilökunnan saatavuuden vuoksi. Tämä puoltaa reserviläisten mahdollisimman laaja-alaista käyttöä NSATU-operaatiossa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Puolustusvaliokunta esittää,

että ulkoasiainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto PuVL 9/2025 vp

Helsingissä 23.9.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Heikki Autto kok
varapuheenjohtaja Mikko Savola kesk
jäsen Miko Bergbom ps
jäsen Timo Furuholm vas
jäsen Hanna Holopainen vihr
jäsen Riitta Kaarisalo sd
jäsen Mika Kari sd
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Jani Kokko sd
jäsen Juha Mäenpää ps
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Hanna Räsänen kesk
jäsen Paula Werning sd
varajäsen Sari Tanus kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Heikki Savola